

مکتب امام رضا(ع) وحدت ملی و همگرایی بین‌المللی

غلامرضا
زاهدی
نایب‌نشین‌الدینی

«دوستی با مردم، نیمی از عقل است». این حدیث شریف، تبیین‌کننده نگاه امام رضا^(ع) به ضرورت تعامل با مردم است؛ تعاملی که می‌تواند تاروپود وحدت را شکل دهد. این تاروپود زمانی درهم تنیده و با گره‌ها محکم می‌شود که رعایت حقوق دیگران، جا را بر ناحقی تنگ کند.

از این مرحله هم به فراکبر شدن جداکتری «حق بائی» پرسد و بلکه بالاتر، مردم نسبت به هم در دایره «مواسات» عمل کنند. امام رضا^(ع) می‌فرمایند: «هرکه اندوه و مشکلی را از مؤمنی برطرف کند، خداوند در روز قیامت، اندوه را از قلبش برطرف سازد». این

کلام، همه آحاد ملت را در همه اعصار، مخاطب قرارمی‌دهد تا نگاه گرم و دست‌گره‌گشا داشته باشند.

وحدت، این راهبرد متعالی در میان ملت، از راهی چنین به‌وجود می‌آید و به کمال می‌رسد. مؤلفه «قلوبهم» که اصطلاحی فقهی نظامی است، فقط کارکردپیشینی ندارد، امروز هم راهبردی راه‌گشاست؛ هم در ساحت اقتصادی بین‌المللی و هم در ساحت فرهنگی عاطفی ملی. گروه‌های دوستی با جمهوری اسلامی که علقه دینی عاطفی هم دارند، در این هندسه قابل طرح و بازخوانی هستند. کارکرد آن در دفاع از منافع ایران هم نمایان است. من از به‌کار بردن واژه بیگانه‌ساخته «نیروهای نیابتی» احتراز می‌کنم و این گروه‌ها را جان‌یافته به حکمت اندیشه رضوی می‌دانم که می‌فرمایند: «بعد از انجام واجبات، کاری بهتر از ایجاد خوشحالی برای مؤمن، نزد خداوند بزرگ نیست». ما با دیدن و دست‌گیری و تکریم هم‌اندیشان خود در دیگر کشورها، دست‌خوش را برای برداشتن موانع از راه دور توانا کرده‌ایم.

همچنین می‌توانیم با این دست‌های بلند، سر راه دشمن که قصد ماکرده است، مانع بگذاریم. برنامه‌ای از این دست هم در کلام امام رضا^(ع)، چنین تبیین می‌شود: «إن الإمامه زمام الدین و نظام المسلمین و صلاح الدنیا و عز المؤمنین. ان الإمامه أس الإسلام التامی و فرعه السامی؛ امامت، زمام دین و مایه نظام و تشکیلات مسلمانان و صلاح دنیا و عزت مؤمنان است. رهبری، پایه بالنده اسلام و شاخه بلند آن است». در نظام‌سازی‌هایی چنین است که می‌توان در برابر «نظم نوین باطل» که مستکبران عالم به دنبال آن هستند، ایستاد.

کورتاژ کردن «خاورمیانه جدید» هم نتیجه همین دست‌های بلند بود؛ دست‌هایی که اگر چه دورند، دربرابر هم همان نقشی را دارند که پیامبر اکرم^(ص) می‌فرمایند: «المؤمن للمؤمن کالبنیان المخصوص یشد بعضه بعضا، مؤمن نسبت به مؤمن، مانند بنای استواری است که اجزای آن، یکدیگر را استحکام می‌بخشند». این، هم تصویری است که باید در کشور به واقعیت تبدیل شود و هم به دنبال تحقق آن در جهان اسلام باشیم. ملت منسجم است که می‌تواند محور فعال تشکیل امت را فراهم کند. برای این هدف هم باید به این کلام امام علی^(ع) توجه کرد که فرمودند: «صلاح ذات البین أفضل من عامه الصلاه والصیام؛ اصلاح اختلاف‌ها، از تمامی نمازها و روزه‌ها برتر است». توسعه صلاح در کشور و تقویت بنیه همدلی و همراهی، ظرفیت برای رفع اختلاف و همگرایی بین‌المللی را هم فراهم می‌کند. اینجااست که می‌توانیم به تحقق مبدائی کلام نبوی امید بندیم که می‌فرمایند: «المؤمنون إخوة تتکافؤ دماؤهم و هم یعدی عن سواهم؛ مؤمنان با هم برادرند و خویشان برابر است و در برابر دشمن، متحد و یکپارچه‌اند». باری، دوستی با مردم نیمی از عقل است. عاقلان مؤمن، دایره دوستی‌ها را به گستره‌ای از توانمندی‌های هم‌افزاشده تبدیل می‌کنند. راز و راه موفقیت اینجااست؛ در وحدت ملی و همگرایی بین‌المللی.

بیرس و بدان

حکم «ابن سبیل»

در این ستون به پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید پرسش‌های خود را به شماره پیامک ۳۰۰۰۲۸۹ یا ما در میان بگذارید.

● **سؤال:** باتوجه به اینکه ما در شهری ژانژدیزر زندگی می‌کنیم و بسیار با مسافران مواجهه داریم، واژه «ابن سبیل» به چه کسی تعلق می‌گیرد و به چه افرادی باید کمک کرد؟

واژه «السبیل» با الف و لام معرفه، بارها در قرآن تکرار شده است که در بیشتر موارد به معنای «سبیل...» و «راه خداست و در مواقعی هم به «راه عبورومرور»، «توجه و پهانه» و... معنا شده است. اصطلاح «ابن السبیل» نیز هشت بار در قرآن کریم آمده است. «ابن السبیل»، در آیات به معنای شخصی است که در راه مانده است و هزینه سفر را برای ادامه راه یا بازگشت به وطن خود ندارد.

با این حال و باتوجه به اینکه قرآن، لایه‌ها و بطن‌های پنهانی بسیاری دارد، «ابن السبیل» می‌تواند اشاره به معنای عمومی‌تری نیز داشته باشد و آن راه خداست؛ چنان‌که برخی مفسران، ابن‌سبیل را «ابن سبیل...» دانسته‌اند و مفهوم آن را توسعه داده‌اند و هرکه را در راه خدا کوشش و تلاش کند و در میان راه نیاز به کمک داشته باشد، مصداقی از «ابن‌السبیل» اعلام کرده‌اند.

در مورد درراه‌ماندگان نیز چند فرض متصور است:

الف) افرادی که به سفر واجب یا مستحبی رفته و در میانه سفر گرفتار شده‌اند که کمک به آن‌ها، بالاترین مصداق کمک به درراه‌ماندگان خواهد بود.

ب) افرادی که در سفر مباحی گرفتار چنین مشکلی شده‌اند که کمک به آن‌ها را نیز می‌توان مصداقی از کمک به نیازمندان به‌شمار آورد و چنین کمکی را دارای اجر و پاداش دانست.

ج) اما اگر فردی به سفر حرامی اقدام کرده و دچار مشکل شده است و توان برگشت به وطن خود را ندارد، آیا کمک به او را نیز می‌توان مصداقی از «کمک به ابن‌السبیل» دانست؟

در این زمینه باید گفت اگر کمک به چنین فردی از دیدگاه عرف افراد دین‌دار، کمک به ارتکاب حرام به‌شمار آید، نباید به او کمک کرد، اما اگر تنها به‌عنوان کمکی انسان دوستانه ارزیابی شود که هدف آن، رساندن مسافر آواره‌ای به وطنش باشد، ممکن است بگوییم این کمک نیز دارای اجر و پاداش خواهد بود؛ زیرا همان‌گونه که اجازه نداریم فردی که دارایی‌اش را در راه حرام مصرف کرده است، از حداقل کمک‌ها محروم و او را رها کنیم تا از گرسنگی بمیرد، در این مواقع نیز می‌توانیم با رأفت اسلامی و انسانی، با افرادی برخورد کنیم که به‌هرحال مرتکب حرامی شده‌اند، مگر آنکه بدانیم آن فرد درراه‌مانده، از کمک ما برای برگشت به وطن خود استفاده نکند و آن را در مصارف دیگر هدر بدهد.

ابن سبیل از مستحقان فیء

طبق آیه ۷ سوره خشر، ابن‌سبیل یکی از موارد مصارف شش‌گانه فیء است.

ابن سبیل از مستحقان زکات

ابن سبیل در آیه ۶۰ سوره توبه از مستحقان زکات شمرده شده است. می‌توان گفت آیه، مربوط به زکات واجب است و اما زکات مستحب را از آیات احسان و انفاق و ادای مال به ابن‌سبیل می‌توان استفاده کرد.

ابن سبیل از مستحقان خمس

در آیه ۴۱ سوره انفال، یک‌پنجم غنایم برای خدا و پیامبر و خویشاوندان (او) و یتیمان و ینوایان و در راه‌ماندگان تعیین شده است. برپایه نظر مفسران و فقیهان شیعه، قسمتی از خمس که به ابن‌السبیل داده می‌شود، مخصوص درراه‌ماندگان خاندان پیامبر^(ص) است. (مختلف‌الشیعه، ج ۳، ص ۲۰۱) که خداوند آن را عوض زکات برای آن‌ها قرار داده است، ولی مفسران و فقهای اهل سنت این قسمت از خمس را به هر مسافر درراه‌مانده‌ای (اعم از سادات) متعلق می‌دانند. (احکام‌القرآن، ج ۳، ص ۹۱)، طبری و زمخشری روایاتی را از امام‌سجاد^(ع) و امام علی^(ع) نقل کرده‌اند که نظر شیعه را تأیید می‌کند. (جامع‌البیان، ج ۶، ج ۱، ص ۱۱۱، الکشاف، ج ۲، ص ۲۲۲).

شکر

اشنبه
۷ خرداد ۱۴۰۲
شماره ۲۲۲۵

۱۴
SHAHNARNEWS.IR

مهر

مروری بر فعالیت‌های قرآنی شهید رئیسی

در رثای رئیس‌جمهور قرآنی

مهم آن است که خدمات آیت‌ا...رئیس‌ی که بحق «سیدالشهدای اهل خدمت» لقب گرفته است تنها مربوط به عرصه‌های سیاسی و قضایی نمی‌شود، بلکه ایشان در ساحت فرهنگ به‌ویژه فرهنگ دینی قرآنی نیز پیش‌ساز اتفاقات جدید و اثرگذار شد که برکات آن در دیروز و امروز محصور نمی‌ماند و فرداها را هم تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ مثل اتفاقاتی که ایشان در زمانی که تولیت آستان قدس رضوی بود، در عرصه فعالیت‌های قرآنی رقم زد. ایشان در روزهایی که به قرآن کریم بی‌احترامی شده بود در سازمان ملل با قرآنی در دست ظاهر شدند. در همین زمینه سخنان حجج‌اسلام مسعود میریان، مدیر مرکز قرآنی سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی، علی‌تقی‌زاده، رئیس سازمان دارالقرآن الکریم، و سیدعلی سربابی، دبیر انجمن خادمان قرآن، را مرور کرده‌ایم.

روستا و ۵۸ شعبه فعالیت می‌کند. این اتفاقات رخ نمی‌داد مگر به برکت روحیه خدمت‌آیت‌ا...رئیس‌ی درهمه‌پست ها و مناصب.

راه‌اندازی بزرگ‌ترین شبکه آموزش مجازی قرآن

وی تأکید می‌کند: با اتکا به مسیری که شهید رئیسی گشود، ما بزرگ‌ترین شبکه آموزش مجازی قرآن با نام «من قرآن را دوست دارم» را در آستان قدس رضوی راه‌اندازی کردیم و در حال حاضر بزرگ‌ترین طرح‌های حفظ قرآن کریم را به صورت شبانه‌روزی، حضوری و غیرحضوری در آستان قدس اجرا می‌کنیم. حجت الاسلام والمسلمین میریان یادآوری می‌کند، همه این فعالیت‌ها و برنامه‌ها با نگاه و منویات قرآنی شهید بزرگوار انجام شده است. امید است همان‌طور که شهید قرآنی‌مان این مسیر را برای ما گشود، ما هم بتوانیم با سرعت، جدیت و همت بیشتر، ارزش‌های قرآنی ایشان را محقق کنیم.

وی می‌افزاید: این فقط آستان قدس نیست که با نگاه بلند و راهبردی شهید رئیسی در فعالیت‌های قرآنی سرآمد شده و اتفاقات مبارکی را در این عرصه رقم زده است، بلکه با ریاست جمهوری رئیسی عزیز، جامعه قرآنی و فعالان آن به‌ویژه خادمان قرآن، نیز شان و جایگاهی متفاوت یافتند و اصلا نگاه‌ها به آن‌ها متفاوت شد.

اندیشه‌های قرآنی آیت‌ا...رئیس‌ی در آستان قدس رضوی، یادآوری می‌کند: یکی از اتفاقات مهمی که شهید رئیسی در آستان قدس رقم زد، اجرای طرح «خادم‌یاران حضرت رضا^(ع)» به‌عنوان یادگاری بی‌نظیر و ارزشمند است؛ طرحی که نقطه عطف فعالیت‌های گسترده قرآنی آستان قدس رضوی در کشور شد.

مجدانه پیگیر تصمیم‌های قرآنی بود

مدیر مرکز امور قرآنی آستان قدس رضوی با بیان اینکه آیت‌ا...رئیس‌ی، شورای عالی قرآنی آستان قدس را به ریاست خودش تأسیس کرد، می‌افزاید: ایشان مجدانه پیگیر جلسات این شورا بود و مصوبات را تا حصول نتیجه پیگیری می‌کرد. در نتیجه این نگاه بلند قرآنی، امروز شاهدیم که فعالیت‌های قرآنی آستان مقدس حضرت رضا^(ع) به‌عنوان بزرگ‌ترین نهاد وقفی جهان تشیع، در سراسر جهان اسلام گسترده شده است و به شبهاتی که علیه شیعه درباره فاصله داشتن از قرآن مطرح می‌شود، پاسخ می‌دهد.

به گفته حجت الاسلام والمسلمین میریان، به برکت اقدامات آیت‌ا...رئیس‌ی، بزرگ‌ترین شبکه آموزش روحانی قرآن کشور (در قالب مهدالرضا^(ع)) برای نونهالان گسترش چشمگیر داشته‌است و این شبکه قرآنی در ۲۳۳ شهر

منبرهای شهید رئیسی، قرآنی بود

حجت الاسلام والمسلمین سید مسعود میریان، مدیر مرکز قرآنی سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی، در گفت‌وگو با شهرآرا، بیان می‌کند: آیت‌ا...رئیس‌ی پیش از ورود به آستان قدس و پذیرش تولیت آن، شخصیتی قرآنی داشت. بنده در دوره جوانی زیاد پای منبرهای ایشان می‌نستسم و در تواضع و فروتنی‌شان همین بس که با وجود اینکه معاون اول قوه قضاییه بود، در مسجد محله به‌عنوان سخنران حضور می‌یافت و بیشتر منبرهایی که این شهید والا مقام می‌رفت، برگرفته از آیات قرآن بود. وی ادامه می‌دهد: پس از آنکه شهید رئیسی تولیت آستان قدس رضوی را عهده‌دار شد، با روحیه و نگاه خاص قرآنی که داشت، تصمیم به توسعه فعالیت‌های قرآنی حرم مطهر حضرت علی‌بن موسی‌الرضا^(ع) گرفت و با دستور مستقیم ایشان در سال ۱۳۹۶ مرکز امور قرآنی آستان قدس رضوی زیرمجموعه سازمان فرهنگی تأسیس شد. با ابلاغ آیت‌ا...رئیس‌ی، تمام فعالیت‌های قرآنی خارج از حرم مطهر به این مرکز واگذار شد و فعالیت‌ها در عرصه ملی و بین‌المللی نیز با دستور مستقیم ایشان پیگیری می‌شد.

نقطه عطف فعالیت‌های قرآنی حرم مطهر رضوی

حجت‌الاسلام والمسلمین میریان با اشاره به دیگر برکات

نگاه قرآنی فراتر از مرزها

جالب آنکه حمایت آیت‌ا...رئیس‌ی از قرآن و فعالیت‌های قرآنی، صرفاً جنبه داخلی نداشت و به داخل مرزهای کشور محدود نمی‌شد. بلکه ایشان در تلاش بود نگاه قرآنی تشیع و نظام اسلامی را به جهان بشناساند، به همین دلیل نیز در پی اقدام توهین‌آمیزی که در سوئد به ساحت مقدس قرآن رخ داد و مصحف شریف سوخته شد و قلب میلیون‌ها مسلمان را به درد آورد، سکوت نکرد و در هفتاد و هشتمین جلسه مجمع عمومی سازمان ملل، قرآن را بر دست گرفت و این اهانت‌های نابخشودنی به کتاب خدا را محکوم کرد.

شهید رئیسی در آن جلسه گفت: اسلام ستیزی و آپارتاید فرهنگی، در صورت‌های مختلف خود، از جمله سوزاندن کتاب مقدس قرآن تا منع حجاب در مدارس و ده‌ها تبعیض شرم‌آور دیگر، شایسته پیشرفت‌های انسان معاصر نیست.

حجت الاسلام والمسلمین علی تقی‌زاده، رئیس سازمان دارالقرآن الکریم، می‌گوید: شهید رئیسی بی‌تردید از معدود شخصیت‌ها و مسئولانی است که تا این حد به قرآن و فعالیت‌های آن اهتمام داشته و در میان فعالان مختلف جامعه قرآنی، محبوب و صاحب‌اثر بوده است؛ به‌گونه‌ای که او را اهل انس با قرآن می‌دانند. حجت‌الاسلام والمسلمین علی تقی‌زاده درباره این ویژگی عزیز جمهور، در گفت‌وگویی بیان می‌کند: من توفیق داشتم که چهار سال پیش در ماه مبارک رمضان در حرم مطهر رضوی، از کرسی تفسیر سوره لقمان ایشان بهره‌مند شوم و در آنجا از انس و تأملاتشان در قرآن بهره بگیرم. ایشان در چند ماه اخیر نیز اهتمام جدی به امور قرآنی داشت و تقریباً هر ماه در یک رویداد قرآنی حضور می‌یافت. وی می‌افزاید، حضور آیت‌ا...رئیس‌ی، از نمایشگاه

قرآن تا مسابقات بین‌المللی قرآن کریم و همچنین جلسه سیاست‌گذاری کلان امور قرآنی، یعنی شورای توسعه فرهنگ قرآنی، نشان از اهتمام ویژه ایشان به مباحث قرآنی دارد. وی تأکید می‌کند: ایشان رئیس جمهوری بود که قرآن و ادبیات قرآنی را در محافل بزرگ بین‌المللی در شرایطی که به قرآن اهانت می‌شد، مطرح کرد و از همه مهم‌تر زندگی‌اش پیوسته مصداق عمل به قرآن بود. او با عمل و زندگی با قرآن در جهت عهدی که مصداق آیه شریف «مَنْ الْمُؤْمِنِينَ که با خدای متعال داشت، مردانه ایستاد و رجالَ صَدَقُوا ما عاهدُوا... عَلَیْهِ فُؤْمْنُهُمْ مَنْ فَضَى نَحْبَهُ» شد، مقام شهادت نوش جانش باشد!

